

Aleš Hahn a kolektiv

Otorinolaryngologie a foniatrie v současné praxi

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

OTORINOLARYNGOLOGIE A FONIATRIE V SOUČASNÉ PRAXI

Editor:

Doc. MUDr. Dr. med. Aleš Hahn, CSc.

Autorský kolektiv:

MUDr. Dr. med. Aleš Čoček

Doc. MUDr. Dr. med. Aleš Hahn, CSc.

MUDr. Jiří Jenšovský, CSc.

MUDr. Lukáš Otruba

MUDr. Ivan Průcha

MUDr. Petr Schalek

MUDr. Ivan Šejna, CSc.

Prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc.

MUDr. Zuzana Veldová

MUDr. Jana Voldánová

MUDr. Jaromír Zahradil

Recenzovali:

MUDr. Michal Navara, Ph.D.

MUDr. Karel Podhola

Nakladatelství i autoři děkují Skupině ČEZ za finanční podporu, která umožnila vydání této publikace.

© Grada Publishing, a.s., 2007

Obrázek na obálce © Ak. mal. Josef Velčovský

Obrázky 11.3, 12.1–12.3, 13.1, 13.2, 13.8–13.10, 13.18, 15.1, 15.17, 15.19, 15.22 a 15.28 překreslila podle návrhů autorů Jana Nejtková.

Obrázky 13.5–13.7, 13.11–13.14 a 13.22 překreslila Monika Hořčicová.

Ostatní obrázky dodali autoři.

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 2752. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Božena Bartošová

Sazba a zlom Blažena Posekaná

Počet stran 392

1. vydání, Praha 2007

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její část nesmějí být žádným způsobem reprodukovány, ukládány či rozšiřovány bez písemného souhlasu nakladatelství.

ISBN 978-80-247-0529-3 (tištěná verze)

ISBN 978-80-274-6757-4 (elektronická verze ve formátu PDF)

© Grada Publishing, a.s. 2011

Obsah

Seznam zkratk a značek	13
Předmluva	17
I. ČÁST SLUCHOVÉ A ROVNOVÁŽNÉ ÚSTROJÍ	
Klinická anatomie, fyziologie a vyšetřovací metody	19
1 Anatomie ucha (A. Hahn, I. Šejna)	21
1.1 Anatomie zevního ucha	21
1.2 Anatomie středního ucha	21
1.3 Anatomie percepční (senzorineurální) části orgánu sluchu a rovnovážného ústrojí	22
1.3.1 Labyrint	22
1.3.2 Cortiho orgán	23
1.3.3 Stria vascularis a Reissnerova membrána	23
1.3.4 Polokruhové kanálky, utriculus, sacculus	23
1.3.5 Jádra a dráha rovnovážného ústrojí	24
1.3.6 Sluchový nerv	24
1.3.7 Sluchová jádra a sluchová dráha	25
2 Fyziologická akustika (I. Šejna)	27
2.1 Vlastnosti sluchu	27
2.2 Základní pojmy a jednotky fyziologické akustiky	28
3 Fyziologie a patofyziologie rovnováhy (A. Hahn)	31
3.1 Syndromologie rovnovážných poruch	32
3.1.1 Periferní porucha rovnováhy	32
3.1.2 Centrální porucha rovnováhy	33
3.1.3 Smíšená porucha rovnováhy	33
4 Vyšetřovací metody sluchového orgánu a sluchové funkce (I. Šejna)	35
4.1 Vyšetřování funkce Eustachovy trubice	35
4.2 Vyšetřování sluchu subjektivními metodami	36
4.2.1 Sluchová zkouška řečí	36
4.2.2 Zkouška ladičkami	36
4.2.3 Prahová tónová audiometrie	36
4.2.4 Nadprahové audiometrické metody	39
4.2.5 Békésyho audiometrie	40
4.2.6 Slovní audiometrie	41
4.3 Vyšetřování sluchu objektivními vyšetřovacími metodami	43
4.3.1 Impedanční audiometrie	43
4.3.2 Elektrofyziologické (objektivní) vyšetřovací metody	45
5 Klasifikace a hodnocení sluchové léze (I. Šejna)	49

6	Základy rehabilitace sluchu (I. Šejna)	51
6.1	Rehabilitace sluchově postižených dětí	51
6.1.1	Kochleární implantát	51
6.2	Rehabilitace dospělých	52
6.3	Psychosociální důsledky sluchových vad	53
7	Vyšetření rovnovážného ústrojí (A. Hahn)	55
7.1	Oční vyšetření a vyšetření očních pohybů, okulovestibulárního reflexu (nystagmu)	55
7.1.1	Spontánní nystagmus	56
7.1.2	Nystagmus polohový a polohovací	56
7.2	Instrumentální vyšetření indukovaných nystagmů	57
7.2.1	Rotační zkouška	57
7.2.2	Kalorická zkouška	57
7.3	Vyšetření posturálních reflexů	59
7.3.1	Počítačová posturografie	59
7.3.2	Kraniokorpografie (CCG)	59
7.4	Další vyšetření potřebná v diagnostice závratí	62
8	Lícni nerv (I. Šejna)	63
8.1	Vyšetřování poruch funkce lícního nervu	63

II. ČÁST SPECIÁLNÍ

	Onemocnění uší	65
9	Zevní ucho – nemoci zevního ucha (L. Otruba)	67
9.1	Záněty boltce	67
9.1.1	Perichondritida a flegmóna boltce	67
9.1.2	Erysipel	67
9.1.3	Chondrodermatitis nodularis helices – m. Winkler	68
9.2	Záněty zevního zvukovodu	68
9.2.1	Otitis externa diffusa – bakteriální a virový zánět zvukovodu	69
9.2.2	Otitis externa mycotica	70
9.2.3	Furunkl zevního zvukovodu	70
9.2.4	Herpes zoster oticus	70
9.2.5	Ekzém zevního zvukovodu	70
9.2.6	Otitis externa maligna	70
9.3	Specifické chronické záněty	71
9.3.1	TBC a II. stadium syfilitidy	71
9.3.2.	Cholesteatom zevního zvukovodu	71
9.4	Traumata zevního ucha	71
9.5	Cizí tělesa zevního ucha a cerumen	72
9.6	Nádory zevního ucha	72
9.6.1	Benigní nádory	72
9.6.2	Prekancerózy	73
9.6.3	Maligní nádory	73
9.7	Kongenitální anomálie zevního ucha	74

10	Střední ucho – nemoci středního ucha (L. Otruba)	77
10.1	Poruchy ventilace a drenáže středouší	77
10.1.1	Akutní tubární katar (serotympanon)	77
10.1.2	Otitis media secretorica (seromukotympanon, glue ear ...)	78
10.1.3	Tuba auditiva patens	81
10.2	Nespecifické záněty středouší a systému mastoidálních sklípků	81
10.2.1	Otitis media acuta	81
10.2.2	Otitis media chronica	83
10.3	Chirurgická léčba	87
10.3.1	Sanace	88
10.3.2	Rekonstrukce	89
10.4	Zánětlivé otogenní komplikace	89
10.4.1	Mastoiditida	89
10.4.2	Labyrinthitida	91
10.4.3	Epidurální empyém	91
10.4.4	Otogenní meningitida	92
10.4.5	Otogenní trombóza sinus sigmoideus	93
10.4.6	Otogenní mozkový absces	93
10.4.7	Petrositida	94
10.5	Specifická zánětlivá onemocnění středouší a granulomatózy	95
10.5.1	Tuberkulóza	95
10.5.2	Syfilis	96
10.5.3	Wegenerova granulomatóza	96
10.6	Nezánětlivá onemocnění pouzdra labyrintu	97
10.6.1	Otoskleróza (otospongióza)	97
10.7	Traumata středouší a pyramidy	99
10.7.1	Fraktury pyramidy kosti skalní	99
10.7.2	Traumata středouší a bubínku	100
10.8	Tumory středouší	101
10.8.1	Glomus Tumor (nonchromafinní paragangliom)	101
10.8.2	Karcinom středního ucha	102
10.9	Kongenitální anomálie středouší a zevního ucha	103
11	Onemocnění vnitřního ucha (A. Hahn, I. Šejna)	105
11.1	Akutní labyrinthitida	105
11.2	Ménièreova choroba	105
11.3	Krvácení do labyrintu – apoplexia labyrinthi	107
11.4	Vazospastické onemocnění labyrintu	108
11.5	Toxické poškození kochleovestibulárního analyzátoru	109
11.5.1	Toxická antibiotika	109
11.5.2	Ototoxické léky a látky	109
11.6	Zánětlivá poškození kochleovestibulárního analyzátoru	110
11.6.1	Herpes zoster oticus	110
11.6.2	Neuronitis vestibularis	111
11.6.3	Ostatní virové infekce	111
11.6.4	Komplikace bakteriálních infekcí	112
11.7	Tumor statoakustického nervu	113
11.8	Poškození z nadměrného hluku	115

11.9	Náhlá idiopatická nedoslýchavost či hluchota	117
11.10	Presbycusis a socioacusis	118
11.11	Symptomatické kochleovestibulární poruchy	118
11.12	Centrální vady sluchu	120
11.13	Geneticky podmíněné vady sluchu	120
11.14	Embryonálně a perinatálně získané vady sluchu	121
11.15	Traumatické postižení vnitřního ucha	121
	11.15.1 Komoce labyrintu	121
	11.15.2 Akutrauma	122
	11.15.3 Barotrauma	122
	11.15.4 Kesonová nemoc	123

12 Nos a vedlejší dutiny nosní (P. Schalek) 127

12.1	Základy anatomie a fyziologie	127
12.2	Vrozené vady	131
	12.2.1 Choanální atrezie	131
	12.2.2 Meningokély, encefalokély	132
	12.2.3 Nosní přístěže, cysty a gliomy	132
	12.2.4 Rozštěpové vady	132
12.3	Onemocnění zevního nosu	133
	12.3.1 Folliculitis et furunculus nasi	133
	12.3.2 Erysipelas	133
	12.3.3 Eczema nasi	134
	12.3.4 Herpes simplex nasalis	134
	12.3.5 Rinophyma	134
12.4	Rinitidy	134
	12.4.1 Rhinitis allergica	135
	12.4.2 Rhinitis infectiosa	136
	12.4.3 Ostatní rýmy	138
12.5	Cizí tělesa v dutině nosní a paranasálních dutinách	139
12.6	Onemocnění nosního septa	139
	12.6.1 Deformity nosního septa – deviatio, subluxatio, cristae et spinae septi nasi	139
	12.6.2 Haematoma et abscessus septi nasi	140
	12.6.3 Perforatio septi nasi	141
12.7	Epistaxis	141
12.8	Polyposis nasi	142
12.9	Sinusitis	143
	12.9.1 Sinusitis acuta	144
	12.9.2 Sinusitis chronica	144
	12.9.3 Mykotické sinusitidy	145
	12.9.4 Mukokély a cysty	146
	12.9.5 Chirurgická léčba sinusitid	146
	12.9.6 Komplikace sinusitid	147
12.10	Granulomatózní záněty v rinologii	150
	12.10.1 Specifické záněty	150
	12.10.2 Vaskulitidy	151
	12.10.3 Letální granulom střední čáry	152

12.11	Nádory nosu a paranasálních dutin	152
12.11.1	Benigní nádory	152
12.11.2	Maligní nádory	154
13	Polykací cesty (I. Průcha)	157
13.1	Dutina ústní a hltan	157
13.1.1	Klinická anatomie	157
13.1.2	Vyšetření dutiny ústní a faryngu	160
13.1.3	Onemocnění dutiny ústní	161
13.2	Jícen	193
13.2.1	Klinická anatomie	193
13.2.2	Vyšetření	194
13.3	Onemocnění jícnu	197
13.3.1	Cizí tělesa v jícnu	197
13.3.2	Korozivní ezofagitida (oesofagitis corrosiva)	201
13.4	Nádory jícnu	203
13.4.1	Benigní nádory	203
13.4.2	Zhoubné nádory jícnu	204
13.4.3	Faryngoesofageální divertikl (Zenkerův divertikl)	204
14	Slinné žlázy (A. Čoček)	207
14.1	Anatomie	207
14.1.1	Příušní žláza (glandula parotis)	207
14.1.2	Podčelistní slinná žláza (glandula submandibularis)	207
14.1.3	Podjazyková slinná žláza (glandula sublingualis)	208
14.1.4	Malé slinné žlázy	208
14.2	Fyziologické funkce sliny	208
14.3	Vyšetřovací metody	208
14.4	Nemoci slinných žláz	209
14.4.1	Zánětlivá onemocnění	209
14.4.2	Sialolitiáza	212
14.4.3	Sialoadenózy (sialózy)	212
14.4.4	Úrazy slinných žláz	213
14.4.5	Autoimunitní onemocnění slinných žláz	213
14.4.6	Další nenádorová onemocnění slinných žláz	214
14.4.7	Nádorová onemocnění slinných žláz	214
15	Hrtan a průdušnice (A. Čoček)	219
15.1	Anatomické poznámky	219
15.2	Základy vyšetřovacích metod dolních cest dýchacích	220
15.2.1	Nepřímá laryngoskopie	220
15.2.2	Přímá (direktní) laryngoskopie	221
15.3	Nemoci hrtanu a průdušnice	222
15.3.1	Vývojové vady hrtanu a průdušnice	222
15.3.2	Zánětlivá onemocnění hrtanu	225
15.3.3	Nezánětlivý edém hrtanu	230
15.3.4	Poruchy hrtanové inervace	230
15.3.5	Úrazy a poranění hrtanu a průdušnice	234

15.3.6	Nádory hrtanu a průdušnice	239
15.4	Metody zajištění dýchacích cest při jejich obstrukci	248
15.4.1	Endotracheální intubace	248
15.4.2	Tracheostomie	249
15.4.3	Punkční dilatační tracheostomie (PDT)	249
15.4.4	Koniotomie, koniopunkce	250
15.4.5	Bronchoskopie rigidním tubusem	250

16 Traumatologie obličejového skeletu (J. Zahradil) 253

16.1	Diferenciální diagnostika úrazů	253
16.2	Přehled různých způsobů dělení fraktur zasahujících obličejový skelet	254
16.2.1	Klasické dělení fraktur obličejového skeletu	254
16.2.2	Novější dělení fraktur obličejového skeletu	254
16.2.3	Fraktury horní, střední a dolní obličejové etáže	254
16.2.4	Fraktury zasahující očnici	255
16.2.5	Jiné varianty dělení obličejových fraktur	255
16.3	Mechanismus úrazů a příčiny	255
16.4	Úrazy a fyziognomie člověka	256
16.5	Příznaky a klinický obraz fraktur obličejového skeletu	259
16.5.1	Poranění měkkých tkání obličeje	259
16.5.2	Krvácení	259
16.5.3	Emfyzém (podkožní, orbitopalpebrální)	260
16.5.4	Krepitace	260
16.5.5	Porucha citlivosti v postižené oblasti obličeje	260
16.5.6	Funkční porucha čichu	261
16.5.7	Funkční porucha zraku – diplopie	261
16.5.8	Likvorea	264
16.6	Diagnostika rentgenologická	265
16.6.1	Klasická rentgenografie	265
16.6.2	Ultrasonografie	266
16.6.3	Výpočetní tomografie (CT)	267
16.6.4	Magnetická rezonance (MR)	268
16.7	Léčba (konzervativní, operační)	268
16.8	Komplikace a možné následky úrazu	268
16.9	Část speciální – různé typy fraktur obličejového skeletu	268
16.9.1	Klasické dělení zlomenin dle Le Forta	268
16.9.2	Fraktura nosních kůstek (NK)	272
16.9.3	Fraktura zygomatického oblouku	275
16.9.4	Fraktura přední stěny maxilárního sinu	276
16.9.5	Sagitální zlomenina horních čelistí	276
16.9.6	Fraktura přední stěny frontálního sinu	277
16.9.7	Fraktura dolního okraje očnice (marginální)	279
16.9.8	Fraktura zygomatikomaxilárního komplexu (fraktura „trojnožky“ – tripod fracture)	279
16.9.9	Fraktura nazomaxilárního komplexu	281
16.9.10	Fraktury typu blow-out	282

17	Nemoci a chirurgie štítné žlázy	291
17.1	Nemoci štítné žlázy (<i>J. Jenšovský</i>)	291
17.1.1	Vyšetřovací metody	291
17.1.2	Struma	296
17.1.3	Hypothyreóza	297
17.1.4	Hypertyreóza	301
17.1.5	Gravesova-Basedowova nemoc	302
17.1.6	Hypertyreóza na podkladě toxického (independentního, autonomního) adenomu nebo multifokální independence (polynodózní toxická struma)	304
17.1.7	Nádory štítné žlázy	307
17.1.8	Pooperační hypoparatyreóza	308
17.2	Chirurgie štítné žlázy a příštítných tělísek (<i>A. Čoček</i>)	309
17.2.1	Anatomické poznámky	309
17.2.2	Typy operací štítné žlázy	310
17.2.3	Komplikace chirurgie štítné žlázy	311
18	Onemocnění lymfatických uzlin v ORL oblasti – krční lymfadenopatie (<i>J. Voldánová</i>)	313
18.1	Nenádorové lymfadenopatie	320
18.2	Nádorové zvětšení lymfatických uzlin	321
18.2.1	Hodgkinova choroba (maligní lymfogranulom)	323
18.3	Non-hodgkinské lymfomy (NHL)	324
18.4	Metastaticky postižené lymfatické uzliny	325
18.4.1	Metastázy do uzlin z oblasti hlavy a krku	326
18.4.2	Metastázy do uzlin ze vzdálených orgánů	326
18.4.3	Metastázy do uzlin bez známého primárního ložiska nádoru	326
19	Vývojové anomálie krku (<i>A. Čoček</i>)	329
19.1	Mediální krční cysty a píštěle	329
19.2	Laterální píštěle a cysty	330
19.3	Heterotopie štítné žlázy	332
19.4	Další vývojové anomálie krku	333
20	Obstrukční spánková apnoe (OSA) (<i>K. Šonka</i>)	335
20.1	Základní charakteristika a příznaky	335
20.2	Vyšetření	335
21	Foniatrie (<i>Z. Veldová</i>)	339
21.1	Řeč	339
21.1.1	Poruchy vývoje řeči	343
21.1.2	Poruchy řeči postihující povrchovou strukturu řeči organického původu	345
21.1.3	Poruchy řeči při sníženém intelektu	349
21.1.4	Poruchy plynulosti řeči	349
21.1.5	Neurózy řeči	351
21.1.6	Psychogenní poruchy řeči	351

21.1.7	Afázie	351
21.1.8	Poruchy řeči provázející duševní choroby	352
21.1.9	Poruchy řeči u geneticky podmíněných syndromů	352
21.2	Sluch	352
21.3	Hlas	359
21.3.1	Organické poruchy hlasu	361
21.3.2	Funkční poruchy hlasu u dětí a mladistvých	365
21.3.3	Psychogenní poruchy hlasu	366
21.4	Možnosti léčby hlasových profesionálů v ambulantní praxi	368
21.4.1	Organická onemocnění	370
21.4.2	Funkční poruchy hlasu u hlasových profesionálů	371

Rejstřík	377
---------------------------	------------

Seznam zkratk a značek

AAOO	Americká akademie pro oftalmologii a otolaryngologii
ABCD	označení jednotlivých filtrů hlukoměru
ABLB	(Alternate Binaural Loudness Balance Test) Fowlerova zkouška
AGC	Automatic Gain Control
AIDS	(Acquired Immune Deficiency Syndrome) syndrom získaného selhání imunity
ALC	(Automatic Loudness Control) označení sluchadel
ALS	amyotrofní laterální skleróza
ANCA	antineutrofilní cytoplazmatické protilátky
ANSI	mezinárodní akustická norma
ASLO	antistreptolysin
AT	adenotomie (odstraňování nosní mandle)
ATB	antibiotika
AV	adenoidní vegetace
AVC	(Automatic Volume Control) označení sluchadel
BAEP	akusticky evokované potenciály kmene mozkového
BAHA	typ sluchadel
BERA	(Brainstem Evoked Responses Audiometry) evokované sluchové odpovědi kmene mozkového
C	compression
CCG	kraniokorpografie
CEA	korcinoembryonální antigen
CERA	(Cortical Auditory Evoked Response) korové odpovědi na zvukové podněty
CI	(Cochlear Implant) kochleární implantát
CIC	(Completely In The Canal) sluchadlo kompletně schované uvnitř zvukovodu
CMV	cévní mozková příhoda
CMV	cytomegalovirus (panel herpetických virů)
CNS	centrální nervový systém
CPG	(computer posturography) – počítačová posturografie
CPIL	kreatinin fosfokináza
CRP	sérum reaktivní protein
CT	počítačová tomografie
CWD	Canal Wall Down
CWU	Canal Wall up
dB	decibel – jednotka hluku
DC	dýchací cesty
DLI	rozlišení minimální postřehnutelné změny intenzity
DM	diabetes mellitus
DMO	dětská mozková obrna nebo též viz LMD

DPOAE	(Distortion Product of Otoacoustic Emissions) distorzní produkt otoakustické emise
DSP	(Digital Signal Processing) digitální zpracování signálu
EcochG	elektrokochleografie
EEG	elektroencefalografie
EMG	elektromyografie
ENG	elektronystagmografie
ENoG	elektroneuronografie
ERA	Electrical Response Audiometry
FNAB	punkční biopsie tenkou jehlou
FNAC	punkční cytologie tenkou jehlou
Fo	(Fundamental Frequency) výška (frekvence) hrtanového tónu
FW	sedimentace erytrocytů
HCD	horní cesty dýchací
HCG	lidský choriogonadotropin
HIV	virus způsobující syndrom získané imunodeficience
HL	Hearing Level
HP	hlasový profesionál
HPV	(Human Papillomavirus) lidský papilomavirus (panel herpetických virů)
HRCT	počítačová tomografie s vysokým stupněm rozlišení
HSV	herpes varicella virus
HTL	(Hearing Threshold Level) sluchový práh
Hz	hertz – jednotka kmitočtu (frekvence)
ICS	(Inhalant Corticosteroid) inhalační kortikosteroidy
IKH	inspirační křeč hlasivek
INH	(National Institute of Health) Národní zdravotní institut USA
ISO	International Standard Organisation
LAEP	(Long Auditory Evoked Potentials) viz CERA
LDC	Loudness Discomfort Control)
LDH	laktát dehydrogenáza
LDL	(Loudness Discomfort Level) hladina nepříjemného poslechu
LED	Light Emitting Display
LMD	lehká mozková dysfunkce
LPRD	(Laryngo-pharyngeal Reflux Disease) reflexní choroba jícnu
LTAS	(Long Time Averaged Spectrum) metoda analýzy dlouhodobého spektra
mA	miliampér – tisícina jednotky intenzity elektrického proudu
MALT	(Mucosa Associated Lymphoid Tissue) – extranodální forma maligního lymfomu
MCL	(Most Comfortable Level) hladina příjemného poslechu
MDVP	(Multi-dimensional Voice Processing) multidimenzionální analýza hlasu
MESA	myoepitelová sialoadenitida
MR, MRI	magnetická rezonance
NARES	nealergická rýma se syndromem eozinofilie
NOAH	registrované jméno počítačového programu pro nastavování sluchadel
OA	osobní anamnéza

OAE	Otoacoustic Emissions) otoakustické emise
ORL	otorinolaryngologie – ušní, nosní, krční lékařství
OVŘ	opožděný vývoj řeči
Pa	pascal – jednotka tlaku
PC	Peak Clipping
PORP	Partial Ossicular Replacement Prosthesis)
PP	Push Pull
PTA	(Pure Tone Average) průměrná ztráta pro čisté tóny
RA	rodinná anamnéza
RS	roztroušená skleróza
RTG, rtg	rentgen, rentgenový
SDB	(Sleep Disorderes Breating) spánkové dýchací obtíže
SISI	Short Increment Sensitivity Index)
SONO	sonografie
SSEP	(Steady State Evoked Potentials) ustálené potenciály
TBC	tuberkulóza
TD	Treshold of Discomfort
TDT	Tone Decay Test
TE	tonzilektomie (odstraňování krčních mandlí)
TEOAE	(Transiently Evoked Otoacoustic Emissions) transientní evokované otoakustické emise
TORP	Total Ossicular Replacement Prosthesis)
TSH	tyreoideu stimulující hormon
UEP	(Union of European Phoniatrists) Unie evropských foniatrů
VCD	(Vocal Cords Dysfunction) paradoxní pohyby hlasivek
VDN	vedlejší dutiny nosní
VFI	velofaryngeální insuficience
W	watt – jednotka výkonu
WHO	(World Health Organisation) Mezinárodní zdravotnická organizace

Předmluva

Kniha je určena široké obci lékařů, především otorinolaryngologům, foniatrům, praktickým lékařům, a oborům souvisejícím, tj. stomatologům a pediatrům. Pro terénní specialisty, ale i lékaře lůžkových oddělení je zdrojem moderních poznatků v oboru. V souvislosti s právě dokončovanou zásadní rekonstrukcí postgraduálního vzdělávání v oboru se publikace stane jistě vítaným zdrojem pro odbornou přípravu na akreditovaných pracovištích. Monografie je rovněž určena studujícím lékařství.

Je rozdělena do dvou desítek kapitol vystihujících celou šíři oboru. Navíc byla zařazena i obsáhlá kapitola s foniatickou problematikou, onemocněním štítné žlázy, krčních uzlin a syndromem spánkové apnoe.

Na jejím vzniku se podíleli především lékaři ORL kliniky UK 3. lékařské fakulty a FNKV a dále s naší klinikou spolupracující odborníci.

Poděkování vydavatele patří především vedoucím pracovníkům nakladatelství Grada Avicenum za jejich počáteční impulz a následnou iniciativu, která umožnila vydání této knihy. Uznání patří i redakčnímu kolektivu: vzhledem k postupnému rozšiřování publikace a obsáhlé obrazové dokumentaci nebyl úkol zrovna lehký. Ekonomická náročnost monografie byla velmi vysoká – bez pochopení a podpory našich partnerů bychom nemohli dílo vydat.

V neposlední řadě patří můj dík spoluautorům za jejich píli a odpovědnost, se kterou přijali mou výzvu ke spolupráci a se kterou splnili zadané téma. Oponenti odvedli nejen standardní práci, ale přispěli rovněž svými konstruktivními připomínkami k rozšíření a zkvalitnění předkládaného díla.

Čtenářům bych chtěl popřát dobrou pohodu při studiu, a aby v monografii našli co nejvíce potřebných informací.

Aleš Hahn
listopad 2006

I. ČÁST

SLUCHOVÉ A ROVNOVÁŽNÉ ÚSTROJÍ

**Klinická anatomie, fyziologie
a vyšetřovací metody**